

VERBOS

Il ha 3 tipos de verbo con le finales -ar, -er e -ir. Le forma non cambia secundo le persona(s). Le conjugation es facile per finales:

- f (infinitivo): **parlar, vider, audir**
 - (presente): **parla, vide, audi**
 - io **parla**, tu **parla**, ille/illa/illo **parla**, nos **parla**, vos **parla**, illes/illas/illos **parla**
 - (imperativo): **parla!**, **vide!**, **audi!**
 - va (imperfecto): **parlava, videva, audiva**
 - io **parlava**, tu **parlava**, ille/illa/illo **parlava**, nos **parlava**, vos **parlava**, illes/illas/illos **parlava**
 - ra (futuro): **parlara, videra, audira**
 - io **parlara**, tu **parlara**, ...
 - va continuar deman
 - Le futuro pote anque esser formate con vader: **io va dormir**, **nos va continuar deman**
- tes** (condicional): **parlarea, videra, audira**
- **io comprarea** un **computer**, **si io habeva moneta**
- te** (participio perfectio): **parlate, vidite, audite**
- Verbos finiente in -er (p.ex. **vider, vader, voler**) cambia le vocal a -ite: **vidite**
- nte** (participio presente): **parlante, vidente, audiente**
- **illas** cammina **sibilante**. Verbos in -ir adde un -e- ante le final -nte: **audiente, finiente**

Le verbos auxiliar ha un specialmente breve forma del presente: **esser**

- **es, haber** – ha, **vader** – va.
- **io ha notate que ille non veniva; ille es in retardo proque ille va lentamente.**

NUMEROS ORDINAL

1e prime	4e quarte	7e septime	10e decime
2e secunde	5e quinte	8e octave	11e dece-prime
3e tertie	6e sexte	9e none	20e vintgesime
- Partes: **38 tres octavos**, **2/5 duo quintos**, **1% un pro cento**.
 - Datas usa sempre le numeros cardinal: **hodie es le vinti-un de agosto**. Solmente le prime die pote anque esser le prime: **le prime de maio es un die feriate** (o: **le un de maio ...**).

ORDINE DEL PAROLAS E ACCENTUATION

- Le ordine del parolas es normalmente subjecto – verbo - objecto: **un autor scribe libros**. Un negation eventual es placiate ante le verbo: **io non mangia plus**.
- Pronomines personal como objecto es placiate ante le verbo, quando isio es conjugate: **tu vide nostre amica** – **tu la vide; heri illa non me salutava**.
- In questiones sin le initial **esque** le verbo es placiate ante le subjecto: **vide tu nostre amica? quando arriva le autobus?**
- Conjunctiones (p.ex. **e, ma, proque, ben que**) liga phrases. Le "melodia" del phrase ascende in le fin de un question e ante un proposition subordinate. Alteramente illo descende..
- Interlingua usa le 28 litteras del alphabeto latin sin accentos, excepte in parolas estranier. Le accentuation es sur le vocal ante le ultime consonante; le plural non cambia le accentuation. In iste grammatica nos ha marcate le accentuation per sublineamento, quando il pote haber dubia.

CONJUNCTION DE ADJECTIVOS E ADVERBIOS

plus e le plus forma le comparativo e superlativo de adjectivos e adverbios: **grande, plus grande, le plus grande; rapide, plus rapide, le plus rapide**, un avion **vola plus rapidamente** que un ave.

On pote fortificar le parola per -issimo (adj.), -issimo (adv.) o multo: **bellissime, fortissimo, multo multo**.

PRONOMINES PERSONAL

Pronomines personal		Pronomines possessive	
subjecto	objecto		
io	me	mi	
tu	te	tu	
ille	le	su	
illa	la	su	
illo	lo	su	
on	se	su	
nos	nos	nostre	
vos	<i>(plural + formal)</i> vos	vostre	
illes	<i>(masculos/genera)</i> les	lor	
illas	<i>(solamente feminas)</i> las	lor	
illos	<i>(solamente neutra)</i> los	lor	

Formas independente de **mi, tu, su, lor** adde le final **-el-es**: **lor papa e le mie joca al chacos**.

se (reflexive): **illa se lava**.

on (persona indefinite): **on audi nihil**.

il (impersonal): **il ha vino, il pluve**.

Ultra isto p.ex.: **nihil (= nulle cosa)**, **qualcosa, toto**.

On non pote omittir le pronomines. Post prepositiones (p.ex. **a, in, pro, sin**) es usate le forma del objecto, solmente non in le 3e persona: **veni tu con me? nos non entra sin illes**.

PRONOMINES RELATIVE

qui (ki) como subjecto, super personas): **le damas qui canta es famose**.

que (ke) (ome altere casos): **le libro que io lege es boni**; **le senior que tu videva mangia ora**; **le machina con que ille labora es german**.

le qual (in singular): **le casa vetere, le qual esseva renovate, es miore**.
le quales (i plural): **le paisas, in le quales on desira usar le medicina, debe acceptiar lo**.

lo que (super un tote phrase): **le patre non sape ancora lo que su filio ha facite**.

cuj: **un anglese, cuje nomine es secreta, parla in le radio**.

PRONOMINES DEMONSTRATIVE

Pronomines demonstrative non es jammais declinate secundo genere o numero.

iste, ille: **vole tu iste tassa o ille?**

illos pote esser usate independente e es abora conjugate in singular/plural, proque illos functiona como pronomines personal: **interlingua es comprensibile per milliones, sin que istes lo ha studiate; ille amava historias – istos esseva parve reportos con photos**.

ARTICULOS

un (articulo indefinite, sin cambio in genere)
un **libro**, un **femina**, un **infante**, un **casa**.

le es le articulo definite. Illo non cambia in genere: **le libro**, le femina, **le infante**, **le casa**.
Illo anque non cambia in plural: **le libros**, **le feminas**, **le infantes**, **le casas**.

SUBSTANTIVOS

-s/-es es le final del plural: **libros**, **feminas**, **infantes**, **casas**.

-s es usate post un vocal: **un auto**, **multe autos**.

-es es usate post un consonante: **un nation**, **le Nationes Unite**.

ADJECTIVOS

Adjectivos non es declinate in genere ni numero: **un bon libro**, **bon libros**, un **femina intelligente**, **feminas intelligente**.

Le adjectivo es normalmente placiate post le substantivo. Adjectivos breve e frequentemente usate totevia pote esser placiate ante le substantivo.

ADVERBIOS

-mente es le final del adverbios (que es basate super adjectivos): **un auto rapide**, **le auto va rapidamente**.

Post adjectivos finiente in -ic es scribite **-amente**: **practic – practicamente**, **energic – energeticamente**, **specific – specificamente**.

- Il ha alcun poc adverbios breve, sovente con le final **-o**: **ben, mal, poco, multo, solo**.
- Adverbios frequente pro tempore, spatio etc.: **hodie, deman, tosto, ora, ci, foras, forsan**.

PAROLAS DE QUESTIONES

esque inicia un question: **esque tu vide mi nove auto?** On pote anque dicer: **vide tu mi nove auto?** – con le verbo ante le pronomine.

que? (super cosas): **que eveni?**
qui? (super personas): **qui es la?**
de qui es le cavallo?

qual?: **qual libro vole tu leger?** Un libro interessante

quando? (super tempore e horas): **quando arriva le traino?**

como? (super le maniera): **como parla ille?** **como** sta tu?

ubi?: **ubi habita vos?** **de ubi veni vos?** **a ubi nos va ora?**

proque? (super causa): **proque plora le infante?**

quanto? (super quantitate): **quanto costa un camera pro un nocte?**

quante...?: **quante personas vide tu?** **quante tempore dura le film?**

Le perfectio e le plusquamperfecto es formate con le verbo auxiliar **haber** (**ha, habeva**) + le forma **-te**: **le rege ha (habeva) parlate**.

Le passivo es formate per un forma de **esser** + le forma **-te**: **le libro es vendite**, **le libro esseva vendite**, **le libro ha essite vendite**.

Sia es un forma special de conjunctivo de **esser**. Illo pote anque esser usate como imperativo: **sia felice!**

NUMEROS CARDINAL

0 zero	12 dece-duo	189 cento novanta-
1 un	20 vinti	novem
2 duo	21 vinti-un	200 duo centos
3 tres	30 trenta	1.000 mille
4 quatro	40 quaranta	1963 mille novem centos
5 cinque	50 cinquanta	sexanta-tres
6 sex	60 sexanta	2.001 duo milles e un
7 septe	70 septanta	8.347 octo milles tres
8 octo	80 octanta	centos quaranta-septe
9 novem	86 octanta-sex	1.000.000 un million
10 dece	90 novanta	
11 dece-un	100 cento	

10,987,654,321 dece miliardos novem centos octanta-septe milliones sex centos cinquanta-quatro milles tres centos vinti-un
• Decimales: **34,78 trenta-quatro comina septanta-novem**
• Operations mathematic: **3*2+4 = 10 tres vices duo plus quatro es dece**. **12/4 = 3 dece-duo divide per quatro es tres**.
• Tempore: **Il es octo (horas) minus un quarto; il es vinti horas e dece; veni a un hora e media**.

